

Universal Declaration of Human Rights - Saami, North

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

OLMMOŠVUOIGATVUOĐAID OPPAMÁILMMÁLAS JULGAŠTUS

Danne go friddjavuođa, vanhurskkisvuođa ja ráfi vuodđu máilmmis lea buot olmmošgoddái gullevaččaid lunddolaš olmmošárvvu dovddiidus ja sin dássásaš ja massemeahtun vuoigatvuođaid dovddiidus,

danne go olgguštus olmmošvuoigatvuođain ja badjelgeahččanvuohta daid hárrái lea mielddisbuktán veahkájoaš daguid, mat leat suorggahan olmmošgotti oamedovddu, ja danne go álbmogiid alimus joksaneamearrin lea dovddastuvvon dakkáraš máilmmi ovdašaddu, gos lea sárdnun- ja oskufriddjavuohta ja gos lea balus ja headis friddjavuohta,

danne go lea vealtameahtun dárbbalaš suodjalit olmmošvuoigatvuođaid lága bokte, amaset olbmot fertet manimuš headisteaset stuimádaga noastit bággoválddi ja soardu vuostá,

danne go lea deatalaš ovddidit ustitalaš gaskavuođaid gárgedusa náššuvnnaid gaskkas,

danne go Ovtastuvvon Náššuvnnaid álbmogat lihtu bokte ođđasis duodaštit sin oskkuset olbmo vuodđovuoigatvuođaide, olmmošoktagasa árvui ja mávssolašvuhtii, olmmáiolbmo ja nissonolbmo dássásaš vuoigatvuođaide, ja leat soahpan ovddidit sosiálalaš ovdáneami ja buorránaddit eallineavttuid stuorit friddjavuođa siste,

danne go miellahttoštádat leat geatnegahtán iežaset, Ovtastuvvon Náššuvnllaiguin ovtasbarggadettiin, váfistit olmmošvuoigatvuođaid oppalaš gudnejahttojumi ja doahttaleami,

danne go dáid vuoigatvuođaid ja friddjavuođaid oktasaš ipmárdusas lea stuorimus mávssolašvuohta dan fertemuša duohtandahkamis,

de danne

OAIVEČOAHKKIN

dákko bokte almmuha

dán olmmošvuoigatvuođaid oppamáilmmálaš julggaštusa oktasaš joksaneamearrin buot álbmogiidda ja buot náššuvnnaide vai juohke olmmošoktagas ja juohke servodateisseváldi, álo muittus anedettiin dán julggaštusa, vikkašii oahpahusa ja bajásgeassima bokte ovddidit gudnejahttojumi dáid vuoigatvuođaid ja friddjavuođaid hárrái, ja náššuvnnalaš ja internaššuvnnalaš doaibmabijuid bokte váfistit ahte dat šaddet oppalaččat ja fámolaččat dovddastuvvot ja doahttaluvvot sihke miellahttoštáhtaid iežas álbmoga siste ja daid lágaváldi vuolde orru rádjosiid álbmogiid siste.

Artihkkal 1.

Buot olbmot leat riegeádan friddjan ja olmmošárvvu ja olmmošvuoigatvuođaid dáfus dássásaččat,

Artihkkal 2.

Juohkehaš lea vuoigaduvvon buot daid vuoigatvuođaide ja friddjavuođaide, mat dán julggaštusas leat namahuvvon, almmá mange vealahaga, náli, ivnni, sohka beali, giela, oskku, politihkalaš dahje eará miellaguottu, náššuvnnalaš dahje sosiálalaš surggiideami, opmodaga, riegeádeami dahje eará dilálašvuođa dáfus.

Orruneatnama dahje -guovllu politihkalaš, lágaválddálaš dahje internaššuvnnalaš dilli maiddá ii galgga váikkuhit vealahusa, lehkos dat eanan dahje guovlu iešstivrejeaddji dahje earáid geahču vuolde dahje muđui mange láhkái earáid hálddus stivrra dáfus.

Artihkkal 3.

Juohke olbmos lea vuoigatvuohta eallimii, friddjavuhtii ja persovnnalaš oadjebasvuhtii.

Artihkkal 4.

Ii oktage galgga dollojuvvot šlávvan dahje bágggu bálvalusas. Šlávuvuohta ja šlávvagávppi joraheapmi, vaikko guđege vuogi mielde, galgá leat gildojuvvon.

Artihkkal 5.

Ii oktage galgga illastusa vuollái dagahuvvot dahje goaves, olmmošmeahtun dahje vuolideaddji giedahallama dahje ránggáštusa vuollái.

Artihkkal 6.

Juohke olbmos lea juohke sajis vuoigatvuohta dasa, ahte son galgá dovddastuvvot olmmošoktagassan lága ovddas.

Artihkkal 7.

Buohkat leat lága ovddas dássásaččat ja almmá mangelágán vealahusa haga lea buohkain vuoigatvuohta oažžut seammá láhkasuodjalusa. Buohkain lea dássásaš vuoigatvuohta oažžut lága suodjalusa buotlágán vealahusa vuostá, man bokte dat julggaštus rihkkojuvvo, ja juohkelágán ávžžullusa vuostá danlágán vealahusa dahkamii.

Artihkkal 8.

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oažžut ulmmálaš veahki dohkálaš naššuvnnalaš duopmostuoluin dakkáraš daguid vuostá mat rihkkot daid vuodđodahkki vuoigatvuođaid, mat leat sutnje addon vuodđoásahusa dahje lága bokte.

Artihkkal 9.

Ii oktage galgga sahte sivas gitta váldojuvvot, giddagassii biddjojuvvot dahje riikkabáhtarussii áddjojuvvot.

Artihkkal 10

Go geange vuoigatvuođat ja geatnegasvuođat galget mearriduvvot, ja go su vuostá nostojuvvon ránggáštuslivahis galgá merrejuvvot, de juohke olbmos lea ollislaš dássásaš vuoigatvuohta oažžut vánhurskkis ja almmolaš ášševuodjima sorjjasmeahtun ja bealátgeahtes duopmostuolo ovddas.

Artihkkal 11.

1. Juohke olbmos guhte ránggáštusvuloš daguin sivahuvvo, lea vuoigatvuohta lohkkuojuvvot vigiheapmin gitta dasságo su sivalašvuohta lea nanuduvvon almmolaš duopmostuolo riektemeanuin, main sus leat leamaš buot dat dáhádusat mat leat dárbbášlaččat iežas bealuštussii.

2. Ii oktage galgga dubmejuvvot ránggáštussii dakkár dagu dahje šláibmaha ovddas, mii dahkuáiggi ii lean ránggáštusvuloš naššuvnnalaš lága mielde dahje álbmotrievtti mielde. Iige galgga garraset duomu sáhttit cealkit go dan mii lágas leai mearriduvvon dalle go ránggáštusvuloš dahku dáhpuhuvai.

Artihkkal 12.

Ii oktage galgga gillát evttolaš seaguheami iežas olitahašeallimii, bearrašii, ruktui dahje reivelonohallamii, iige alageavvama gudni dahje máinnolmasvuoda ala. Juohkeilaš lea vuoigaduvvon lága suodjalussii dakkár seaguheami dahje alageavvama vuostá.

Artihkkal 13.

1. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta friddja johtalit ja friddja válljet alccesis orrunsaji stáhta rájiid siskkobealde.
2. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta vuolgit riikkas eret, maiddá iezas riikkas, ja máhccat ruoktot su iežas riikii.

Artihkkal 14.

1. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta vierroriikkain ohcat ja oažžut dorvobáikki doarrádallama sivas.
2. Dát vuoigatvuohta ii sáhte čurvojuvvot doarjjan go riektedoarrádallama duodalaš vuodđun leat eahpepolitihkalaš rihkkosat dahje dagut, mat leat Ovtastuvvon Náššuvnnaid ulbmiliid ja vuodđojurdagiid vuostá.

Artihkkal 15.

1. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta stáhtaboargárvuhtii.
2. Ii ovttasge galgga evttolaččat váldojuvvot eret stáhtaboargárvuohta, dahje biehttaluvvot vuoigatvuohta molsut stáhtaboargarvuoda.

Artihkkal 16.

1. Dievasahkásaš olmmáiolbmui ja nissonolbmui lea vuoigatvuohta náitalit ja vuodđudit bearraša almmá mange ráddjehusailaga mii boahtá nális, náššuvnnalašvuodas dahje oskkus. Sis lea gáibádus dássásaš vuoigatvuodaide náitosa dáfus, náitosa áiggi ja náitosa háddjehusa manjá.
2. Náittosvuhtii mannan galgá dušše dalle dáhpáhuvvat go friddja ja ollislaš mieđáhus guktuid saddi beallelačcaid bealis lea duodášuvvon.
3. Bearaš lea servodaga lunddolas vuodđooktavuohta ja servodat ja stáhta galgá dan suodjalit.

Artihkkal 17.

1. Juolliieilaččas lea vuoigatvuohta opmodaga eaiggáduššat, okto dahje earrásiiguin searválagaid.
2. Ii ovttasge galgga su opmodaga evttolaččat eret váldojuvvot.

Artihkkal 18.

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta jurddašan-, oamedovddu- ja oskufriddjavuhtii. Dát vuoigatvuohta sisttisdoallá friddjavuoda religiovnna dahje oskku ovdandoallamii juogo okto dahje earrásiiguin searválagaid, almmolaččat dahje oktasaččat, oallpalleami bokte, meanuid bokte, bálvalusa bokte ja religiovnnaš vieruid basuhemiin.

Artihkkal 19.

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oaivil- ja sátnefriddjavuhtii. Dát vuoigatvuohta sisttisdoallá friddjavuoda čuoččuhit oaiviliid almmá earrásiid seaguhushága, ja friddjavuoda ohcat, vuostávdit ja almmuhit dieđuid ja oainnuid juohkelágán almmuhusgaskomiid čađa, beroškeahhtá riikarájiin.

Artihkkal 20

1. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta ráfálaš čoahkkimiin ja ovtastumiin friddja oassádallat.

Artihkkal 21

- ## Artihkkal 22

Artihkkal 23

- ## Artihkkal 24

Artihkkal 25

- ## Artihkkal 26.

- 4/5

2. Oahpahus galgá atnit joksaneamearrin gárgedit olmmošlaš persovnnalašvuođa ja nannudit olmmošvuoigatvuođaid ja vuođđodahkki friddjavuođaid gudnejahttojumi. Dat galgá ovddidit ipmárdusa, subálašvuođa ja ustitvuođa buot náššuvnnaid, buot nállejuhkosiid ja buot religiovnna juhkosiid gaskkas ja dat galgá ovdánahttit Ovtastuvvon Náššuvnnaid barggu bisuhan dihte ráfi.

3. Vánhemiin lea vuosttassadjásaš vuoigatvuohta válljet sin mánáideaset várás oahpahusvuogi.

Artihkkal 27.

1. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta friddja oassádallat servodaga kultuvrralaš eallimis, návddašit máhttádiin ja šaddat osolažžan dieđalaš ovdáneapmái ja daid buriide, mat das čuvvot.

2. Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oažžut daidda vuoiŋgalaš ja ávnnaslaš beroštumiide suodjalusa, mat čuvvot boadusin vaikko guđelágán dieđalas, girjjálaš dahje máhtolaš dahkosis, maid guhtege ieš lea ávdnen.

Artihkkal 28.

Juohkehaš sáhtttá gáibidit dakkár sosiálalaš ja internašuvnnalaš ortnega mii ollislaččat sáhtttá duohtandahkat daid vuoigatvuođaid ja friddjavuođaid, mat dán julggaštusas leat namuhuvvon.

Artihkkal 29.

1. Juohkellaččas leat dat geatnegasvuođat servodaga guovdu, mat aitonassii dahket vejolažžan persovnnalašvuođa friddja ja dievaslaš ovdáneami.

2. Geavahettiin vuoigatvuođaidis ja návddašettiin friddjavuođaidis ii leat oktage earálágán ráddjehusa vuloš, go dakkáriid mat lága bokte leat mearriduvvon aitonassii dáhkidan dihte earrásiid vuoigatvuođaid ja friddjavuođaid dárbbaslaš dovdiidusa ja gudnejahttojumi ja deavdin dihte daid gáibádusaid maid morála, almmolaš ortnet ja oppalaš buorredilli demokrátalaš servodagas rievttuid mielde ovdandivvu.

3. Diet vuoigatvuođat ja friddjavuođat eai guđege dáhpáhusas sáhte adnojuvvot vuostá Ovtastuvvon Náššuvnnaid ulbmiliid ja vuođđojurdagiid.

Artihkkal 30.

Ii mihkkige dán julggaštusas sáhte nu dulkojuvvot ahte dat vuoigada ovttage stáhta, juhkosa dahje olmmošoktagasa oassádallat dakkár doaimmas, dahje dahkat dakkár dagu, mii duššindagašii ovttage dain vuoigatvuođain dahje friddjavuođain mat leat namuhuvvon Julggaštusas.
